

Kerteminde Kommune
Miljø og Natur
Hans Schacksvej 4
5300 Kerteminde

Ang. Høringssvar Natura2000 Handleplan

Vedr. Omr. Nr. 110 Odense Fjord, Habitatsomr. H94, Fuglebeskyttelsesomr. F75

De områdespecifikke retningslinier for Natura 2000 området Odense Fjord er følgende:

- Tilstanden af levesteder for klyde, havterne og splitterne forbedres, således at 75 % af de kortlagte levesteder for klyde og havterne samt levestedet for splitterne får en god naturtilstand i overensstemmelse med arternes krav til ynglelokalitet.

Klyde

DOF-Fyns indsigelser til ovenstående er, at den vestlige del af Enebærodde, Fjordmarken og udløbet af Odense Å har dårlig naturtilstand. Kun Flyndernæs har god naturtilstand.

Områderne lever således ikke op til, at 75 % af have god naturtilstand.

- **Vestenden af Enebærodde.** Her er der IKKE naturpleje fra sydøst spidsen af Charlottenlund henimod renselanlægget. Den naturpleje der foregår mod øst på Enebærodde er for ekstensiv til at klyderne yngler.
- **Fjordmarken.** Hovedproblemet er tilstanden af den temporære engsø nord for rørskoven. Engsøen er et godt ynglested/fourageringssted for ynglende klyder. Søen tørrer imidlertid ud ultimo maj samtidig med at klydernes æg skal til at klækkes. Hvis æggene når at klække samtidig med at søen tørrer ud, dør ungerne af sult, da der ikke er nogen fourageringsmuligheder.
- **Udløbet af Odense Å.** Her er naturplejen for ekstensiv, således at vegetationen på engene er for høj. Samtidig er der et bælte af Tagrør ud mod vigen lige øst for udløbet af Odense Å.

Opsummering

Kun 25 % af de kortlagte ynglepladser for klyde er i god naturtilstand. 75 % er i dårlig naturtilstand.

DOFs forslag: 2 af de kortlagte ynglelokaliteter skal ændres fra dårlig til god naturtilstand, nemlig Enebærodde og Fjordmarken. Samtidig peger vi på Tornø som en ny (genindvandring) klyde-yngleplads.

Fsv. angår **Fjordmarken**, skal der langt mere gennemgribende ændringer til, således at ynglelokaliteten får god naturtilstand. Det bør hindres, at søen tørrer ud. Dette kan ske ved et naturgenopretningsprojekt, således at vandet ikke ledes væk via et rør som nu. Desuden skal det sikres at vandet ikke siver bort som overfladevand. Genopretning af en permanent Engso vil yderligere gavne en lang række ynglende og rastende gæs, svømmeænder og vadefugle. Det er helt oplagt at gøre en særlig indsats i den statsejede Fjordmarken, da her ikke skal forhandles med uvillige lodsejere.

Fsv. angår **Enebærodde** skal alle strandene inddrages i naturplejen, som samtidig skal være mere intensiv.

For så vidt den sidste ynglelokalitet (engene ved Odense Ås udløb) der mangler at få god naturtilstand, foreslår vi, at man i stedet for her, lægger indsatsen på Tornø, og dér gør forholdene så gode for klyde, at arten vender tilbage som ynglefugl. Der bør etableres en rævespærre i dæmningen fra fastlandet til Tornø. En rævespærre i form af en slags færst, hvor ræven ikke kan passere. Samtidig foreslås det er etablere en lavning nær vest spidsen på Tornø, enten ved gravning eller blokering af dræn, eller en kombination af begge dele.

Forslag til etablering af rævespærre i dæmningen til Tornø samt etablering af en lavvandet klyde-sø. Foto: Viggo Lind.

Havterne

Af de 11 kortlagte ynglelokaliteter for havterne, har følgende dårlig naturtilstand: Trindelen, Dørholm og Tornø. Trindelen har dårlig naturtilstand, fordi den næsten er helt nedbrudt af havets kræfter. Dørholm har invaderende vedplanter og høj vegetation af græs og urter og Tornø giver med sin dæmning til fastlandet adgang for ræve.

Opsummering

Det kan konstateres, at der IKKE er god naturtilstand på 75 % af de kortlagte ynglesteder for havterne.

Vi mener, at det KAN lade sig gøre at få god naturtilstand på i hvert fald Dørholm og Tornø.

- A) **På Dørholm** kan god naturtilstand opnås ved **årligt** at fjerne vedplanterne. Der *har* været gjort forsøg på at fjerne vedplanterne, men disse forsøg har ikke været (vedholdende) nok, idet der er gået år mellem vedplantefjernelsen. Vedplanterne skal fjernes hvert år!
- B) **På Tornø** skal der først og fremmest isættes en form for rævespærre, se under klyde. Isættes en sådan, er der et meget stort potentiale for ynglende kystfugle på øen.

Øvrige udpegningsarter

DOF-FYN peger på behovet for at foretage forbedringer af naturgrundlaget for de øvrige udpegningsarter.

Sangsvane

Natura 2000 planen foreskriver: Tilstanden og det samlede areal af levesteder for sangsvane som trækfugl i området sikres eller øges, således at der findes tilstrækkelige egnede raste- og fødesøgningssteder for arten, så området kan huse en tilbagevendende rastebestand på 1700 sangsvaner.

DOF-FYN er enige i ovenstående, men det kræver handling! Det man skriver er, at der skal være fødesøgningssteder for arten inden for Natura 2000 området. Vi spørger: *Hvorledes vil man opnå dette? Undervandsvegetationen er forsvundet fra søterritoriet i Natura 2000 området, så man vil skulle etablere marker med sangsvanernes foretrukne føde på land, inden for Natura 2000 området. Det kræver at man træffer aftale med en eller flere landmænd, som vil acceptere svanerne på land. Dette synes vi er en god idé, men det kræver handling. Vil man gøre det?*

Hjejle

Der anføres ingen tiltag i planperioden for hjejle.

Det foreslås, at der gennemføres tiltag, som vil gavne hjejlen.

Havørn

Der anføres ingen tiltag der vil gavne havørnen, som er udpeget som både yngle- og trækfugl i området.

Et af de tiltag der vil gavne mest i Natura 2000 området, er genopretning af søer.

I Fjordmarken vil der på **Statens ejendom** kunne genoprettes et søområde, både dér hvor rørskovene ligger i dag og nord for rørskovene. Det vil give mulighed for en lang række ynglende og rastende kystfugle, som havørnen vil kunne jage.

Rørhøg

I Fjordmarken yngler 2-3 par rørhøge og lokaliteten er dermed den vigtigste yngleplads for rørhøg i Natura 2000 området Odense Fjord. Denne yngleplads er imidlertid ikke i den bedste eller næstbedste tilstandsklasse. Problemet med lokaliteten er, at rørhøgens yngleplads tørrer ud i yngletiden. Dermed har ræven adgang til rørhøgens yngleplads. I lighed med hvad der er foreslået under både klyde og havørn, vil genskabelse af våde forhold i Fjordmarken give forbedrede vilkår for rørhøgen.

Opsummering af DOF-Fyns forslag

Ovenfor fremgår DOF-Fyns forslag til forbedringer af levestederne i Natura 2000 området Odense Fjord. Nedenfor opsummeres disse. Desuden tilføjes et par yderligere forslag.

- Få gennemført Fredningsnævnets krav fra 1980'erne om, at alle afløb fra moser på fjordsiden af Enebærodde skal have stigbord, således at vandstanden kan opretholdes.
- Afgræsning af alle strandenge på Enebærodde. Klyde.
- Fjordmarken – anlæggelse = genopretning af en 20-30 hektar stor sø, der omfatter rørskovens samt arealerne nord for rørskovens. Gavner udpegningsarterne rørhøg og klyde og havørn. Levestedet for rørhøg er ikke i tilstandsklasse I eller II, da der ikke er vand i rørskovens i Fjordmarken.
- Dørholm gror til med vedplanter. Efter en rydning for et par år siden er der igen ved at vokse vedplanter op. Dørholm har været en af de vigtigste – nogen år DEN VIGTIGSTE – ynglelokalitet for udpegningsarterne klyde og havterne. Rastelokalitet for havørn.
- Stige Ø Nord: Krat fjernes af hensyn til behov for åben strandeng(overdrev), sikring mod kysterosion mod øst, genopretning af strandeng, dér hvor der nu ligger en dybere sø. Havterne, klyde.
- Småstenskrog: Manglende afgræsning de sidste 5-6 år af norddelen. Klyde. Lav uddigningsprojekt.
- Kærby Fed: Lave uddigningsprojekt. Klyde og hjejle. Havørn.
- Tornø: Etablere en rævesikker Tornø ved at lave rævesikker overkørsel i dæmningen à là færrest + etablering af våde områder på øens vest spids til klyder samt til havterne og hjejle og havørn.

Andre forslag

- Der mangler en afvejning af handlinger til forbedring af forholdene for naturtyper og arter i henhold til Habitats direktivet og handlinger i relation til Fuglebeskyttelsesdirektivet. Dette kan eksemplificeres i Fjordmarken.

Her tillægger "man" den udpegede strandeng (Habitatdirektivet) større værdi end udpegningsarterne i relation til Fuglebeskyttelsesdirektivet (klyde og rørhøg). Det betyder konkret, at genskabelse af den sø der var indtil den sidste store afvanding i 1965-67 tilsyneladende nedprioriteres. Genskabelse af søen er nødvendig af hensyn til at opnå god naturtilstand for udpegningsarterne klyde og rørhøg (og potentielle udpegningsarter rørdrum og plettet rørvagtel). I "sagen" omkring Fjordmarken mener vi, at strandengen (som vi ovenikøbet mener er fejludpeget) vægtes højere end hensynet til udpegningsarterne rørhøg og klyde. Forholdet understreges af, at strandengen i Fjordmarken befinder sig i den laveste tilstandsklasse. Vi mener videre, at strandengen "vil følge med mod nord", hvis der genskabes en sø i Fjordmarken.

- Bifangst af ederfugle og hvinænder – en undersøgelse bør gennemføres for at finde ud af om bifangst i ruser og net er et problem. Ederfugle og hvinænder er bilag I-arter. I det oprindelige koncept for Odense Fjord opererede det daværende Fyns Amt med en undersøgelse af problemets omfang. Det bør videre undersøges om fiskeriet er et (forstyrrelses)-problem i relation til de rastende udpegningsarter.

Odense den 15. december 2016

p.v.a.

Henrik Kalckar Hansen

Formand, Dansk Ornitologisk Forening, Fyn

Mail: kalckar@webspeed.dk

f/ DOF Fyns Naturpolitiske Udvalg

Børge Langkilde Rasmussen

Tlf.: +45 22 21 60 20

Mail: borge.lasmussen@gmail.com